

སློབ་ཚན་བརྒྱ་གཉིས་པ། ལྷན་པའི་འབྲུང་ཁུངས།

Chapter 12: Sources of Energy

འཛིན་གྲུ་སློབ་མའི་ནང་ཁྱེད་ཀྱིས་ལྷན་པ་དང་དེའི་རྣམ་པ་འདྲ་མིན་ཁག དེ་བཞིན་ལྷན་པའི་རྣམ་པ་གཅིག་ ལས་གཞན་དུ་འཕྲོ་འབྲུར་གཏོང་བྱུང་ཚུལ་གྱི་སྐོར་སྤངས་ཟིན་པ་རེད། ང་ཚོར་རྒྱན་མཁོའི་ལྷན་པ་མང་ཆེ་བ་འབྲུང་ རྣམ་དང་སློབ་ལས་འབྲུང་གི་ཡོད། ཉི་མའི་ལྷན་པ་དེ་ས་འབྲུན་གྱི་ནང་དུ་འབྲུང་རྣམ་འདྲ་མིན་གྱི་རྣམ་པར་གྱུར་ཏེ་ཕུང་ གསོག་ཐེབས་པ་རྣམས་ཀྱང་ང་ཚོའི་བཀོ་སྐྱལ་དུ་ཡོད་པ་རྟེ། རྫོ་སོལ་དང་། **རྫོ་སྐྱལ་གར་མ།** (Petroleum) རང་ བྱུང་རྒྱུ་རྣམས་རྣམས་དེའི་མཚན་གཞི་རེད། འོན་ཀྱང་འབྲུང་རྣམས་ཕུང་གསོག་ཐེབས་པ་འདི་རིགས་ལ་ཚད་ཡོད་ པ་དང་ང་ཚོའི་དགོས་མཁོ་ཡོངས་རྫོགས་སྐོར་མི་ཐུབ། “འབྲུང་རྣམས་”ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་དེ། མེར་བསྐྱེགས་པ་ལས་ འོད་འབྱུག་པའི་དངོས་པོ་ཚང་མར་འཇུག་གི་ཡོད། ལྷན་པ་ནི་གསར་བཟོ་དང་གཏན་མེད་དུ་བཟོ་བ་གཉིས་ཀ་མི་ ཐུབ་ཀྱང་རྣམ་པ་གཅིག་ལས་གཞན་དུ་འཕྲོ་འབྲུར་གཏོང་བྱུང་བའི་ཁྱེད་ཀྱིས་ཤེས་གསལ་རེད། དེ་བཞིན་འབྲུང་རྣམས་ ཤིག་བཀོལ་སྤྱོད་ཀྱིས་ལྷན་པའི་རྣམ་པར་འཕྲོ་འབྲུར་བཏང་ཟིན་ན། ལྷན་པའི་རྣམ་པ་དེ་ཉིད་སྐྱར་ཡང་འབྲུང་རྣམས་ སུ་བརྒྱར་བྱུང་བ་མི་སྲིད། དེར་བརྟེན་རྫོ་སོལ་དང་། རྫོ་སྐྱལ་གར་མ། རང་བྱུང་རྒྱུ་རྣམས་ལྟ་བུའི་རྒྱན་སྤྱོད་འབྲུང་ རྣམས་ཀྱི་འབྲུང་ཁུངས་མང་པོ་ཟད་འགོ་བཞེན་ཡོད་པས། ང་ཚོས་དེ་དག་ཤེད་སྤྱོད་ཏེ་ཅང་གཟབ་ནན་གྱིས་བྱ་དགོས།

འབྲུང་རྣམས་ཀྱི་ཐོག་ང་ཚོས་ད་དུང་ལྷན་པའི་འབྲུང་ཁུངས་གཞན་དག་མང་པོ་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་པར་ མ་ཟད། ལྷན་པའི་འབྲུང་ཁུངས་གསར་བཟོ་གདམས་ཁ་གཞན་གསར་སྐྱོན་བྱ་རྒྱུའི་འབད་བཙོན་ཡང་བྱས་ཡོད། སློབ་ ཚན་འདིའི་ནང་ང་ཚོས་ལྷན་པའི་འབྲུང་ཁུངས་མི་འདྲ་བ་ཁག་དང་། འབྲུང་རྣམས་ཀྱི་རིགས་ཁག དེ་དག་རྣམ་དཔྱད་ ལྷན་པའི་ངང་ཤེད་སྤྱོད་བྱ་དགོས་དོན་བཅས་ཀྱི་སྐོར་སྤྱོད་བར་བྱའོ། །

1.1.1 རྒྱན་སྲིང་ཐུབ་པ་དང་མི་ཐུབ་པའི་རྒྱས་པའི་འབྲུང་ཁྲུང་ས་ཁག

ཚུ་པོ་བཟུང་བ་དང་རྒྱུང་ལྡང་བ། བ་རྒྱབས་འཕུར་བ། དེ་བཞིན་སྐྱེ་ལྡན་རྒྱང་ས་རྣམས་ནི་ཉི་མ་ལས་དངོས་སམ་བརྒྱུད་པའི་སྐྱོན་ས་འབྲུང་པའི་རྒྱས་པའི་འབྲུང་ཁྲུང་ས་ཀྱི་དཔེ་མཚོན་ཁག་ཅིག་རེད། རང་བྱུང་གི་བརྒྱུད་རིམ་མང་པོ་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱས་པའི་འབྲུང་ཁྲུང་ས་འདི་དག་ཟད་གསལ་ཡོང་གི་ཡོད། ཚུའི་རྒྱན་འཁོར་ལྟར་བརྒྱུད་རིམ་འདི་དག་ནི་ང་ཚོའི་རང་བྱུང་ཁོར་ལུག་གི་ཆ་གས་ཞིག་རེད། ང་ཚོས་འབྲུང་ཁྲུང་ས་འདི་དག་གི་རྒྱས་པ་རྣམས་སློབ་གི་རྣམ་པར་བརྒྱུར་བ་ལས་རྣམ་པ་གཞན་དག་ཏུ་བརྒྱུར་བའི་སྐྱོན་ས་བཞག་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དེ་བཞིན་ང་ཚོའི་དགོས་མཁོ་སྤོང་བྱུང་ཆེད་ཉི་མའི་རྒྱས་པ་ཐད་ཀར་བཞག་སྤྱོད་བྱེད་ཐུབ་པའི་ཡོ་ཆས་མང་པོ་བཟོས་ཡོད། རི་སྲིད་ཉི་མའི་འོད་དང་འོད་ངོ་ཚེར་རྒྱན་མ་ཆད་པར་འསྐྱོབ་དེ་སྲིད་དུ་ཉི་མ་ནས་དངོས་སམ་བརྒྱུད་པའི་སྐྱོན་ས་འབྲུང་པའི་རྒྱས་པ་འབྲུང་ཁྲུང་ས་རྣམས་ང་ཚོའི་བཞག་སྤོང་བྱེད་ཡོད། དེར་བརྟེན། རྒྱས་པའི་འབྲུང་ཁྲུང་ས་འདི་རིགས་ལ་**རྒྱན་སྲིང་ཐུབ་པའི་འབྲུང་ཁྲུང་ས་** (Renewable sources) ཟེས། ཞིང་དང་། སོལ་བ། དེ་བཞིན་ཁིང་ལས་ཀྱི་ཤེད་མེད་དངོས་རྣམས་མང་པོ་འབྲུད་རྣམས་སམ་རྒྱས་པའི་འབྲུང་ཁྲུང་ས་ཀྱི་རྒྱལ་དུ་སྤྱོད་ཅིང་། ཞིང་ནི་ཞིང་སྤོང་མང་པོ་བཏབ་སྟེ་ཟད་གསལ་བྱེད་ཐུབ་ཀྱང་། ཞིང་སྤོང་སྐྱེ་འཆར་གྱིས་བྱུང་བའི་ཞིང་ཡོང་བར་ལོ་མང་པོ་འགོར་གྱི་ཡོད། དེར་བརྟེན་ཞིང་སྤོང་མང་པོ་འདེབས་འཇུགས་རྒྱན་མཐུད་དུ་བྱ་ཐུབ་ན། ཞིང་ནི་རྒྱན་སྲིང་ཐུབ་པའི་རྒྱས་པའི་འབྲུང་ཁྲུང་ས་སུ་བརྟེན་ན་འགྲིགས།

ང་ཚོས་དོ་སོལ་དང་ས་རྒྱམ། ཟས་བཟོའི་རྒྱང་ས་རྣམས་ལྟ་བུ་རྣམས་བྱིས་སྤྱོད་འབྲུད་རྣམས་སུ་སྤྱོད་ཀྱི་ཡོད། **དྲོ་སྐམ་དྲངས་མ་** (Petrol) དང་རང་བྱུང་རྒྱང་ས་རྣམས་འབྲུལ་འཁོར་དང་བཟོ་གྲའི་ནང་སྤྱོད་ཀྱི་ཡོད། རྒྱས་པའི་འབྲུང་ཁྲུང་ས་འདི་རིགས་ལ་**རྒྱན་སྲིང་མི་ཐུབ་པའི་འབྲུང་ཁྲུང་ས་** (Non-renewable sources) ཟེས། རྒྱས་པའི་འབྲུང་ཁྲུང་ས་འདི་དག་ལོ་ངོ་ས་ལ་མང་པོའི་རིང་རང་བྱུང་གི་བརྒྱུད་རིམ་མང་པོ་འགྲིམས་ཏེ་ཐུབ་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། དེ་ལས་འགའ་ཞིག་གི་སྐྱོར་སྐྱོབ་ཚན་འདིའི་མཇུག་ཏུ་འཆད་པར་བྱ། འབྲུད་རྣམས་འདི་རིགས་ཤེད་སྤྱོད་བྱས་ཚར་ན་ཟད་གསལ་དང་བརྒྱུར་དུ་འབྲུང་བ་གཉིས་མི་སྲིད། དེར་བརྟེན་རྒྱས་པའི་འབྲུང་ཁྲུང་ས་འདི་རིགས་ཤེད་སྤྱོད་མ་བྱས་པར་བསགས་ཏེ་རྒྱན་སྲིང་ཐུབ་པའི་རྒྱས་པའི་འབྲུང་ཁྲུང་ས་ཁག་ཤེད་སྤྱོད་བྱ་དགོས།

དྲི་བར་ལན་ཐོབས།

- 1 རྒྱན་སྲིང་ཐུབ་པ་དང་མི་ཐུབ་པའི་རྒྱས་པའི་འབྲུང་ཁྲུང་ས་ཞེས་པ་ཅི་ཡིན་ནམ།
- 2 རྒྱན་སྲིང་ཐུབ་པ་དང་མི་ཐུབ་པའི་རྒྱས་པའི་འབྲུང་ཁྲུང་ས་ཀྱི་དཔེ་མཚོན་གཉིས་རེ་བྲིས།

༡༡.༡ འབར་བ་དང་འཚོག་རིམ།

འབྲུད་རྣམས་ནི་ལུས་པའི་འགྲུང་ཁྲུང་ས་ཤིག་ཡིན་པ་ཁྱེད་ཀྱིས་ཤེས་གསལ་ལ་རེད། འོན་ཀྱང་ལུས་པ་དེ་བཞིན་སྤྱོད་ཀྱི་དུས་པར་འབྲུད་རྣམས་དེས་པར་མེ་རུ་འབར་དགོས། འབྲུད་རྣམས་མེ་རུ་འབར་བའི་བརྒྱུད་རིམ་དེར་**འཚོག་རིམ་** (Combustion) ཟེར། སྤྱིར་བཏང་འཚོག་རིམ་འབྲུང་སྐབས་རྒྱ་ཆ་འཕམ་དངོས་རྣམས་ཤིག་འཚོ་རྒྱུ་དང་སྡེ་བས་ནས་དྲོད་དང་འོད་ཐོན་གྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་འཚོ་རྒྱུ་རྩ་བ་ནས་མེད་པའི་གནས་སྤངས་འོག་ཏུ་འབར་འཚོག་རིམ་འབྲུང་གི་ཡོད་པ་སྟེ། དཔེར་ན། ཚུ་རྒྱུང་ལྡན་པའི་གནས་སྐབས་འོག་དུག་སེལ་དཀར་པོར་འཚོག་རིམ་འབྲུང་བ་ལྟ་བུ་རེད། རོན་དུ་འཚོག་རིམ་ནི་འཚོ་རྒྱུ་ཅན་དུ་འགྱུར་བའི་བརྒྱུད་རིམ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། འདིའི་སྐོར་ཞིབ་པར་ཁྱེད་ཀྱིས་འཛིན་རིམ་གོང་མ་ཁག་ལས་ཤེས་ཐུབ།

རྒྱུ་གི་ནང་དངོས་རྣམས་གང་ཞིག་མེ་རུ་འབར་བའི་དྲོད་ཚད་དེར་དེའི་**མེ་འབར་དྲོད་ཚད་** (Ignition temperature) ཟེར། ཁྱེད་རང་གིས་སྒྲུབ་སྟེ་ཁྱེད་ཀྱི་ནང་རྒྱུགས་པའི་ས་སྒྲུམ་དང་རྩོ་སྒྲུམ་དང་ས་མ་ལ་རང་བཞིན་གྱིས་མེ་མི་འབར་བའམ། སྐབས་མེ་ཤིང་དང་ཤོག་སྟེ་ལ་མེ་འབར་བར་དུས་ཚོད་ཤུན་བུ་འགོར་དོན་ཅི་ཡིན་ཐོག་བསམ་སྒྲོ་གཏོང་མྱོང་ངམ། དེའི་རྒྱ་མཚན་ནི། དངོས་རྣམས་ཤིག་གི་དྲོད་ཚད་དེ་དངོས་རྣམས་རང་གི་མེ་འབར་དྲོད་ཚད་ལས་དམའ་བ་ཡིན་ན་མེ་འབར་མི་སྲིད་པས་རེད། དངོས་རྣམས་མི་འབར་བ་སོ་སོར་མེ་འབར་དྲོད་ཚད་ཀྱང་མི་འབར་བ་ཡོད་པ་སྟེ། རྩོ་སྒྲུམ་དང་ས་མའི་མེ་འབར་དྲོད་ཚད་དེ་ས་སྒྲུམ་གྱི་མེ་འབར་དྲོད་ཚད་ལས་དམའ་བ་ཡོད། རྩོ་སྒྲུམ་དང་ས་མ་རྒྱངས་པར་འགྱུར་བའི་མེ་རུ་འབར་སྐབས་བརྟེན། སྒྲུམ་ཐབ་ནང་རྩོ་སྒྲུམ་ཤེད་སྤྱོད་ཀྱི་མེད།

ང་ཚོའི་ནམ་རྒྱན་གྱི་ཉམས་སྤོང་ལས་ཤེས་གསལ་ལ། དངོས་རྣམས་འགའ་ཞིག་མེ་རུ་འབར་རུང་ཡིན་པ་དང་འགའ་ཞིག་མིན། ཤོག་བུ་དང་སོག་མ། ཟས་བཟོའི་རྒྱངས་རྣམས། ས་སྒྲུམ། བ་ཕུག་གི་སྤྱི་བ། རྩོ་སོལ་ནམས་འབར་རུང་ཡིན་པ་དང་། རྩོ་དང་ཤེལ། ཨར་འདམ་ནམས་འབར་རུང་མ་ཡིན་པའི་རྒྱ་ཚའི་དཔེ་མཚོན་རེད།

༡༡.༢ འབྲུད་རྣམས་ཀྱི་རིགས།

“འབྲུད་རྣམས་”ཞེས་པའི་ཚོག་འདི་མེ་རུ་བྱུད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་དྲོད་དམ་ལུས་པ་འབྲུང་ལུས་པའི་དངོས་རྣམས་གང་ལའང་འཇུག་པ་ཁྱེད་ཀྱིས་ཤེས་གསལ་ལ་རེད། རང་གི་འཛིན་སྐོག་ས་ཚང་མར་ཆ་རྒྱས་ཡོད་པའི་འབྲུད་རྣམས་ཁག་གི་སྐོ་གཞུང་

ཞིག་བཟོ་དགོས་ཤིང་། མོ་གཞུང་དེའི་ནང་ཤིང་དང་། སོལ་བ། རྫོ་སོལ། ལྷི་བ། ས་རྒྱུ། རྫོ་རྒྱུ་རྒྱངས་གཤེར་ (Liquefied Petroleum Gas) རམ་ཟས་བཟོའི་རྒྱངས་རྣམས་ལྟ་བུ་འདུག་དགོས། བྱིད་ཀྱིས་དེ་དག་རྩི་ཚན་ཁ་གས་སུ་ དབྱེ་སྒྲིག་བྱེད་བྱུང་བ་འདུག་གས། བྱིད་རང་གི་མོ་གཞུང་ནང་གི་འབྲུད་རྣམས་འགའ་ཞིག་མཁྲེགས་གཟུགས་ཡིན་པ་དང་། འགའ་ཞིག་གཤེར་གཟུགས་དང་དེ་མིན་རྣམས་རྒྱངས་གཟུགས་རེད། དེར་བརྟེན་འབྲུད་རྣམས་ཀྱི་དབྱེ་སྒྲུངས་གཅིག་གི་ རང་རང་གི་རྣམ་པ་གཞི་བཟུང་མཁྲེགས་གཟུགས་དང་། གཤེར་གཟུགས། རྒྱངས་གཟུགས་སུ་དབྱེ་བྱ་དེ་རེད།

མཁྲེགས་གཟུགས་འབྲུད་རྣམས།

རྒྱ་གར་གྱི་རྒྱུན་སྲོད་འབྲུད་རྣམས་ཞི་མེ་ཤིང་དང་། སོལ་བ། བ་ལྷུག་གི་ལྷི་བ། ཞིང་གི་བེད་མེད་ཚེ་ཤིང་། རྫོ་ སོལ་བཅས་རེད། མྱོང་གསེབ་ཁག་ཏུ་མེ་ཤིང་དང་། ཞིང་ལས་ཀྱི་བེད་མེད་དངོས་པོ། བ་ལྷུག་གི་ལྷི་བ་རྣམས་རྣམས་ པའི་འབྲུང་ཁྲུངས་གཅོ་བོ་རེད། འོན་ཀྱང་ལས་དོན་གཞན་གྱི་ཆེད་ཤིང་གི་དགོས་མཁོ་ཆེ་རུ་སོང་བ་དང་མཉམ་ཏུ་ཤིང་ རགས་བྱིན་ཆེ་ཉམས་པའི་དབང་གིས་དགོས་མཁོ་དང་མཁོ་སྲོད་ཁ་མ་འདུམ་པར་བརྟེན། ཤིང་ཆ་རྩེ་དགོན་དང་རིན་གོང་ རེ་མཚོར་འགྲོ་བཞིན་ཡོད། དགོས་དོན་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་ཆེད་ཤིང་ཆ་སྲོད་ཆེད་ལས་མང་པའི་ཤིང་འདུགས་རགས་གསོ་རྒྱུ་ མཐུད་དང་གཟབ་ནན་དང་བྱས་ཆེ་ཤིང་ཆ་མཁོ་སྲོད་ཀྱི་གནས་སྤངས་འདི་ཡར་རྒྱས་གཏོང་བྱུང། འོན་ཀྱང་མེ་ཤིང་དང་ བ་ལྷུགས་ཀྱི་ལྷི་བ། ཞིང་གི་བེད་མེད་དངོས་པོ་རྣམས་བཞོལ་སྲོད་བྱས་ཆེ་གཞོན་སྲོན་ཡང་ཡོད་པ་སྟེ། འབྲུད་རྣམས་འདི་ དག་བསྐྱེགས་སྐབས་དུ་བ་མང་པོ་ཐོན་པ་དེས་དབྱགས་ལམ་ལ་ནད་བཟོ་ཡི་ཡོད། ལྷག་པར་རྩ་ལ་ (Chulhas) ཞེས་པའི་ སོལ་རྒྱུན་གྱི་ཐབ་བེད་སྲོད་བྱེད་སྐབས། དེའི་བྱས་འགོད་ཀྱི་ཞན་ཆའི་དབང་ལས་མེ་ཤིང་དང་བ་ལྷུགས་ཀྱི་ལྷི་བ། དེ་ མིན་ཞིང་ཁའི་བེད་མེད་ཚེ་ཤིང་རྣམས་ཆ་ཚང་འཚོག་བྱུང་གི་མེད་སྟབས་རྣམས་པ་འཕྲོ་བརྒྱག་འགྲོ་བར་མ་ཟད། རྒྱུང་ཁམས་ འབག་བཅོག་འབྲུང་བའི་རྒྱུན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།

རྫོ་སོལ་ནི་མྱོང་བྱིང་དང་བཟོ་བྱ། དེ་བཞིན་སློབ་ཁང་བཅས་པར་བཞོལ་སྲོད་བྱེད་པའི་མཁྲེགས་གཟུགས་ཀྱི་འབྲུད་ རྣམས་གལ་ཆེན་ཞིག་རེད། རྫོ་སོལ་ནི་ལོ་ངོ་ས་ཡ་༡༠༠ སོང་དུ་སའི་གོ་ལའི་ཐོག་གི་རགས་ཆ་ལ་ཆེན་པོའི་ཚེ་ཤིང་རྣམས་ ག་ལེར་གཞོན་བཅོར་ཐེབས་ཏེ་གྲུབ་པར་ཡིད་ཆེས་བྱེད་ཅིང་། དེ་ཡང་སྐབས་དེར་སའི་གོ་ལའི་ཐོག་བྱུང་བའི་འགྲུར་རྩོག་ དེས་ཅན་ཞིག་གི་མཐུ་ལས་ཚེ་ཤིང་དེ་དག་སའི་གོ་ལའི་སྤྱི་བྱུང་གི་འོག་ཏུ་རྒྱུད་པར་མ་ཟད། རིམ་པས་ས་རིམ་མང་པོས་ དེ་དག་བཀའ་བ་རེད། ཏུ་ཅང་ཆེ་བའི་ཆ་བ་དང་གཞོན་བྱུགས་ཀྱིས་མཐའ་མ་དེ་དག་རྫོ་སོལ་དུ་འགྲུར་ཅིང་། རྒྱ་མཚན་

དེ་ལ་བརྟེན་ནས་དོ་སྲོལ་ལ་**འབྲུང་དོའི་འབྲུང་ཇས་** (Fossil fuel) ཟེར།
དོ་སྲོལ་ནང་གཙོ་བོ་ཀར་པོ་ན་ཡོད་ཅིང་། དེ་ཉིད་བཟོ་གྲུའི་ནང་རྒྱ་ཚོ་པོ་
བཟོ་ཆེད་དུ་སྤྱོད་གྱི་ཡོད།

དོ་སྲོལ་ཕྱང་གསོག་ཐེབས་པ་ནི་ས་ཤུན་གྱི་སྤོང་དང་འོག་གཉིས་
ཀ་ནས་སྤོང་ཅིང་། འདི་ལ་དོ་སྲོལ་གྱི་གཏེར་ཁ་ཟེར། གཏེར་ཁ་ནས་
བཏོན་པའི་དོ་སྲོལ་དེ་ཉིད་ཐང་ཀར་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་པའམ། ཡང་ན་
བསྐྱེད་སྲིལ་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤོང་པའི་ཐོན་ཇས་གཞན་ལ་བསྐྱུར་ཏེ་བེད་
སྤྱོད་བྱེད་གྱི་ཡོད།

དོ་སྲོལ་ནི་**བསྐྱེད་སྲིལ་སྤོང་**(Coke)བཟོ་བར་ཡང་སྤྱོད་ཅིང་། དེ་ཡང་རྒྱུང་མེད་པའི་གནས་སྤངས་འོག་དོ་སྲོལ་
ལ་ཚད་དྲོད་བཏང་ཆོ་བསྐྱེད་སྲིལ་དང་། **སྲོལ་རྒྱུང་།** (Coal gas) ལྷུ་མ་གཤེར་བཅས་ཐོན་ཅིང་། ལྷུ་མ་གཤེར་འདིར་
སྲོལ་སྤུམ་ (Coal tar) ཟེར། བསྐྱེད་སྲིལ་སྤོང་གི་ནང་ཀར་པོ་ན་གྱི་འདུས་ཚད་དོ་སྲོལ་ལས་མཐོ་ཞིང་། ལྷུ་མ་གཤེར་
འདོན་གྱིས་མཚོན་པའི་བཟོ་ལས་མང་པོ་དང་བྲིམ་གྱི་ལས་དོན་སྣ་མང་ནང་བསྐྱེད་སྲིལ་སྤོང་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་པ་རེད།

འབྲུང་ཇས་ཕན་ཚུན་དབར་གྱི་སྤྲུལ་ཚད་བཟང་ངན་བརྟག་རྒྱ་གལ་ཆེ། འབྲུང་ཇས་ཀྱི་ཁྲུང་ཚོས་གཅིག་ནི་རང་
གི་སྤྲུལ་ཚད་ཐག་གཅོད་ཐུབ་པའི་**ཚ་བའི་གྲངས་ཐང་།** (Heat value or calorific value) ལུན་པ་དེ་རེད། ཚ་བའི་
གྲངས་ཐང་ནི། ཚད་ལུན་གྱི་གནས་བབས་འོག་འབྲུང་ཇས་ཀྱི་གདོས་ཚད་མེར་ཆ་ཚང་བསྐྱེད་སྲིལ་པ་ལས་བྱུང་བའི་ལུས་པ་
དེ་ཉིད་ཚད་དྲོད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཐོན་པར་ཟེར་ཞིང་། ལྷུ་མ་སྤྱོད་འབྲུང་ཇས་ཁག་ཅིག་གི་ཚ་བའི་གྲངས་ཐང་རེ་ལུ་མིག་༡༡་༡ ནང་
བཀོད་ཡོད།

རེ་ལུ་མིག་༡༡་༡ མཁྲོགས་གཟུགས་འབྲུང་ཇས་འགའ་ཞིག་གི་ཚ་བའི་གྲངས་ཐང་།

ཨང་།	འབྲུང་ཇས།	ཚ་བའི་གྲངས་ཐང་། ཀེ་ལི་རྒྱ་རམ་རེར་ཀེ་ལོ་འོ་ལ་(Kilojoule/kg)
༡།	བ་སྤུགས་ཀྱི་སྤྱི་ལེབ།	6000-8000
༢།	ཤིང་།	17000-22000
༣།	དོ་སྲོལ།	25000-33000

གཤེར་གཟུགས་འབྲུང་རྩིས། Liquid Fuels

ང་ཚོའི་ཁྲིམ་ནང་སྔོན་ཁྲབ་ཆེ་བོས་ཀྱི་རྒྱུ་སྔོན་གཤེར་གཟུགས་འབྲུང་རྩིས་ནི་ས་སྐྱམ་རེད། དེ་མིན་རྒྱས་མངའ་ཆེ་བའི་འབྲུང་རྩིས་དོ་སྐྱམ་དང་ས་མ་དང་འངམ་སྐྱམ་ཉི་འལ་ལྟ་བུ་ནི་སྐྱམ་འཁོར་ནང་སྔོན་ཀྱི་ཡོད། འབྲུང་སྐྱམ་(Fuel oil)ནི་གཤེར་གཟུགས་སྐྱམ་རིགས་གཞན་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། དེ་ཉིད་བྱ་གཟིངས་དང་སློབ་ཁང་། བཟོ་གྲུ་ཁ་གས་བཅས་པའི་ནང་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད། འབྲུང་རྩིས་འདི་དག་ཚང་མ་སྦྱར་བཏང་གི་གནས་བབས་ཆ་རྒྱུན་འོག་གཤེར་གཟུགས་ཀྱི་རྒྱམ་པར་འབྲུང་ཞིང་། དེ་དག་ཚང་མ་དོ་སྐྱམ་གར་མ་ལས་བྱུང་བ་དང་མིང་གཞན་ལ་མ་བཅོས་སྐྱམ་(Crude oil)ཡང་ཟེར། གཤེར་སྐྱམ་འདི་དག་ཡང་རྒྱུང་དང་ཀར་པོ་ན་འདྲེས་མ་རེད།

དོ་སྐྱམ་གར་མའི་དབྱིན་སྐད་སྐད་དོད་པེ་ཏོར་ལི་ཡུམ་(Petroleum) ཞེས་པ་དེ་རྩི་རིག་གི་སྐད་ལས་བྱུང་ཞིང་། དེ་ཡང་པེ་ཏ་(Petra)ནི་དོད་པེ་། ཨོ་ལི་ཡུམ་(Oleum)ནི་སྐྱམ་གྱི་དོན་དུ་འདྲུག་པས། པེ་ཏོར་ལི་ཡུམ་གྱི་དོན་ནི་དོ་ལས་བྱུང་བའི་སྐྱམ་ཟེར་བ་རེད། དོ་སྐྱམ་གར་མ་ནི་མཚོའི་ནང་གི་སྐྱེ་དངོས་ལྟ་བུ་དང་སློབ་ཆགས་ཤི་བའི་རོ་རྒྱམས་མཚོའི་གཏོང་གི་འདམ་ཉོག་ནང་ལོ་ས་ཡ་མང་པོའི་གོང་བྱིངས་ཏེ་གནས་པ་ལས་གྲུབ་པར་ཡིད་ཆེས་བྱེད། དུས་ཡུན་གིན་དུ་རིང་པོའི་རིང་གི་སྒྲིགས་གསེག་དང་སྐྱེ་ལྡན་དངོས་པོའི་ཚལ་བ་མཉམ་འདུས་ཀྱི་དབང་ལས་གོང་གི་འདམ་ཉོག་ནང་གི་སྐྱེ་ལྡན་དངོས་པོ་དེ་དག་ས་ཤུན་གྱི་གཏོང་དུ་རྒྱུད་ཅིང་། རང་བྱུང་སྐྱེ་ལྡན་(Catalyst) ལྡན་པའི་གནས་སྟངས་འོག་ཚོད་ཤིན་ཏུ་ཆེན་པོ་དང་གཞོན་ཤུགས་དྲག་པོའི་དབང་གིས་གོང་གི་རོ་རྒྱམས་མཐའ་མ་དོ་སྐྱམ་གར་མར་དུ་འགྱུར་བ་རེད། རྒྱ་མཚན་དེའི་དབང་གིས་དོ་སྐྱམ་ལ་འགྱུར་དོའི་འབྲུང་རྩིས་ཟེར་བ་རེད།

དོ་སྐྱམ་གར་མ་ནི་ཁ་དོག་ནག་གས་ཅན་གྱི་གཤེར་སྐྱམ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། ཡ་མཚན་དགོས་པ་ཞིག་ལ་དེ་ཉིད་མེ་རུ་འབར་གྱི་མེད། དེར་དེ་མི་ཞིམ་པ་ཞིག་ལྡན་ལ་རྒྱུའི་ནང་བཟུ་རུང་མིན་པས་ཁ་ལ་གཡེང་ནས་སྔོན། ས་གཞིའི་ཤུན་པགས་ཀྱི་གཏོང་ཟབ་ས་ནས་དོ་སྐྱམ་གར་མའི་གཏོར་རྙེད་ཅིང་། དེ་ཡང་གཏོར་དེ་དག་འཆར་ཅན་བྲག་དོས་བསྐོར་ཏེ་སྐྱམ་རྒྱུས་སྤྱིར་རྒྱ་རུ་མི་འདྲུག་པར་གནས། དོ་སྐྱམ་གྱི་གཏོར་ཁའི་མཐའ་བསྐོར་བའི་དོ་བརྒྱུད་དེ་ཨི་ཁུང་ལྷག་རྩིས་དེའི་ནང་གི་དོ་སྐྱམ་གཏོར་ཁ་ལས་དོ་སྐྱམ་གར་མ་རྒྱུས་སྤྱིར་རྒྱུད་ཤུགས་ཀྱིས་འབྲུང་གི་ཡོད། རྒྱ་གར་ནང་སྤྱི་ཨ་རེ་དང་ཨ་སམ་ནས་དོ་སྐྱམ་གར་མ་ཐོན་གྱི་ཡོད། དེ་བཞིན་མུམ་གླེ་ཡི་ཉེ་འགམ་གྱི་མཚོ་མཐོལ་གྱི་གཏོང་ཟབ་སར་དོ་སྐྱམ་གར་མའི་གཏོར་ཁ་གསར་རྙེད་བྱུང་ཡོད་ཅིང་། དོ་སྐྱམ་གར་མ་ཐོན་ཁུལ་འདིར་བློམ་གླེ་ཏེ་ཡེ་(Bombay High) ཟེར་བ་དང་། དེ་ནས་སྐྱམ་སྤྱིར་འབྲུང་ཆེད་དུངས་ལྷགས་མཚོའི་ནང་གཏོང་བྱུང་བའི་དམིགས་བསལ་གྱིང་ཆ་ཞིག་བརྒྱུན་

ཡོད་པ་རེད། ཉེ་བའི་ཆར་རྒྱོ་རྒྱ་མ་རི་དང་ཁ་མ་རི་(Godavari & Cauvery) གཙང་པོའི་ལུང་གཞིངས་ནས་རྫོ་རླུམ་གར་མ་དང་རང་བྱུང་རྩེས་རྩེས་གསར་རྫོད་བྱུང་ཡོད་པ་རེད།

གཏེར་ཁ་ནས་འབྲུང་བའི་རྫོ་རླུམ་གར་མ་དེ་ཕྱགས་ཕྱག་བརྒྱད་དེ་དྲངས་སིང་འབྲེད་སར་འབྲེན་པ་དང་། དེ་ནས་རྫོ་རླུམ་དྲངས་མ་དང་། འངས་རླུམ་ཉི་འོ་ལ། ས་རླུམ། རྫོ་རླུམ་རྩེས་རྩེས་རྩེས་བའི་རྫོ་རླུམ་གར་མ་འི་གྲུབ་ཆ་རྣམས་ལོགས་སུ་དབྱེ་བ་ཡིན། རེད་མིག་༡༣་ན་ རང་གཤེར་གཟུགས་འབྲུད་རྩེས་འགའ་ཞིག་གི་ཆ་བའི་གྲངས་ཐང་བརྟན་གྱི་ཡོད།

རེད་མིག་༡༣་ན་ གཤེར་གཟུགས་འབྲུད་རྩེས་འགའ་ཞིག་གི་ཆ་བའི་གྲངས་ཐང་།

ཡང་།	འབྲུད་རྩེས།	ཆ་བའི་གྲངས་ཐང་། གི་ལོ་རྒྱ་རམ་རེར་གི་ལོ་འོ་ལ་(Kilojoule/kg)
༡།	རྫོ་རླུམ་དྲངས་མ།	47000
༢།	ས་རླུམ།	45000
༣།	ཞི་རྒྱ་ཚོ་ལ། (ཨ་རག་ཉིང་ཁྲ།)	30000

རྩེས་གཟུགས་འབྲུད་རྩེས། Gaseous Fuels

རྫོ་རླུམ་རྩེས་རྩེས་དང་རང་བྱུང་རྩེས་རྩེས་གཉིས་ཞི་རྒྱུན་སྲོད་རྩེས་གཟུགས་འབྲུད་རྩེས་རིགས་གཉིས་ཡིན། རྫོ་རླུམ་རྩེས་རྩེས་ནི་རྫོ་རླུམ་གར་མ་དྲངས་སིང་བྲེད་སྐབས་ཀྱི་ཞོར་ཐོན་ཐོན་རྩེས་ཡིན་ཞིང་། དེའི་ནང་གཏུག་རྩེས་དང་པོ་དང་གསུམ་པ་རྩེས་བའི་རྩེས་གཞན་ཡོད་ཀྱང་གཙོ་བོ་གཏུག་རྩེས་བའི་པ་ལས་གྲུབ་ཡོད། རྩེས་གཟུགས་འདི་དག་ཚང་མ་ཡང་རྩེས་རྩེས་པའི་ཀར་པོན་ཡིན་པ་དང་། གཏུག་རྩེས་བའི་པ་ཞི་གོན་འབྲུགས་དྲག་པོའི་འོག་ལས་སྒྲ་པོར་གཤེར་གཟུགས་སུ་བརྒྱུར་བྱུང་། དེར་བརྟེན་དེ་ཉིད་གཤེར་གཟུགས་སུ་བརྒྱུར་ཏེ་ཕྱག་རིལ་(Cylinder) གྱི་ནང་རྒྱགས་ནས་ཉར་ཚགས་དང་མཐོ་སྲོད་བྲེད་ཀྱི་ཡོད། ང་ཚོས་ཐབ་ཚང་ནང་སྲོད་པའི་ཟས་བོའི་རྩེས་རྩེས་ཕྱག་རིལ་ནང་རྫོ་རླུམ་རྩེས་གཤེར་(Liquefied Petroleum Gas)རྒྱགས་ཡོད་ཅིང་། ཕྱག་རིལ་གྱི་སྐང་ལ་ཡོད་པའི་རྩེས་སྐྱོ་(Valve) རྩེ་སྐབས་གོན་འབྲུགས་རྩེས་དུ་སིང་པའི་མཐུ་ལས་གཤེར་གཟུགས་ཀྱི་རྩེས་རྩེས་དག་རྩེས་པར་འབྲུར་ནས་འབྲེད་གྲུག་བརྒྱད་ཐབ་ཀྱི་མེ་ཁྲུང་དུ་འགོ་བ་རེད།

རང་བྱུང་རྒྱུ་རྐྱེས་ཀྱི་འབྲུང་ལྗོངས་ཤིག་ཡིན་ཞིང་། དེ་ཉིད་སྤྱིར་བཏང་དོ་སྙམ་གྱི་ཁྲིམ་པའི་ནང་
 ལས་དོ་སྙམ་གསལ་དང་མཉམ་དུ་འབྲུང་གི་ཡོད། འོན་ཀྱང་དོ་སྙམ་གྱི་ཁྲིམ་པ་འགའ་ཞིག་ནས་རང་བྱུང་རྒྱུ་རྐྱེས་ཁོ་
 ལ་མ་གཏོགས་ཐོན་གྱི་མེད། དེའི་ནང་གཙོ་བོ་གཉུག་རྒྱུང་དང་པོ་ལྡན་པ་དེ་ཉིད་ལས་སྐྱེ་པོར་འབར་ཏེ་ཚོད་དོན་ཐོན་གྱི་ཡོད།

དོ་སྙམ་རྒྱུ་རྐྱེས་གཤེད་ནི་མེ་མཚེད་ཏེ་ཅང་སྐྱེ་ཞིང་དྲི་མེད་པའི་རྒྱུ་རྐྱེས་གཟུགས་ཤིག་རེད། ལྷ་མཚན་དེའི་དབང་
 གིས་རྒྱུ་རྐྱེས་གཟུགས་དེ་འུག་རིལ་ནས་འཇགས་པ་ཚོར་དཀའ་བར་བརྟེན། མེ་སྐྱོན་བྱུང་ནས་མིའི་སློབ་དང་རྒྱ་ལོར་ལ་
 གནོད་སྐྱོན་ཚབས་ཚེན་པོ་བཟོ་བ་རེད། གནས་ཚུལ་འདི་རིགས་འབྲུང་བ་འགོག་ཐབས་སུ་བྱིས་སྤྱོད་རྒྱུ་རྐྱེས་རྒྱུ་རྐྱེས་ནང་དྲི་
 མ་ངར་པོ་ཞིག་བསྐྱེད་ཡོད་པར་བརྟེན། རྒྱུ་རྐྱེས་འདི་འུག་རིལ་ནས་འཇགས་ཚེ་ལམ་སང་ཚོར་ཏེ་སྐྱོན་འགོག་གྱེད་
 ཐུབ།

གཉུག་རྒྱུང་དང་པོ་ནི་གནོན་ཤུགས་དྲག་པོའི་འོག་གནོན་བཅོར་བྱས་པའི་ཐབས་ལ་བརྟེན་ནས་རང་བྱུང་རྒྱུ་
 རྐྱེས་འོར་འདྲེན་དང་བཀོལ་

རེ་ཕུ་མིག་༡༩་༩ རྒྱུ་རྐྱེས་གཟུགས་འབྲུང་ལྗོངས་འགའ་ཞིག་གི་ཚ་བའི་གྲངས་ཐང་།

སྤྱོད་བྱ་རྒྱ་སྐབས་བདེར་གྱུར་
 ཡོད། གནོན་བཅོར་བྱས་པའི་
 རང་བྱུང་རྒྱུ་རྐྱེས་ཀྱི་ནམ་
 པར་གནོན་ཁུམ་རང་བྱུང་
 རྒྱུ་རྐྱེས་(CNG)ཟེར་ཞིང་།
 རང་བྱུང་རྒྱུ་རྐྱེས་ནི་སྐྱོན་མ་

ཡང་།	འབྲུང་ལྗོངས་།	ཚ་བའི་གྲངས་ཐང་། གེ་ལོ་རྒྱ་རམ་རེར་གེ་ལོ་ཇོ་ལ་(Kilojoule/kg)
༡།	གཉུག་རྒྱུང་དང་པོ།	55000
༢།	གཉུག་རྒྱུང་པའི་པ།	55000
༣།	སྐྱེ་ལྡན་རྒྱུ་རྐྱེས་།	35000-40000

བཟོ་གྲུ་ཞང་གི་འབྲུང་ལྗོངས་དང་སྐྱོག་ཐོན་སྤྱོད་གྲེད་ཆས་སུ་
 བཀོལ་སྤྱོད་གྱེད་ཅིང་། དེར་སྐབས་འགྲུལ་འཁོར་ནང་དུ་འང་
 བེད་སྤྱོད་བྱ་ཚད་མང་དུ་སོང་ཡོད། དེ་མིན་གྱི་རྒྱུ་རྐྱེས་རྒྱུ་རྐྱེས་
 གཟུགས་འབྲུང་ལྗོངས་ཤིག་ནི་**སྐྱེ་ལྡན་རྒྱུ་རྐྱེས་གཟུགས་**
 (Biogas) ཡིན་ཞིང་། དེའི་སྐོར་འཇོག་རིམ་གོང་མའི་
 སྐབས་སྤྱོད་རྒྱ་ཡོང་གི་རེད། རེ་ཕུ་མིག་༡༩་༩ རང་རྒྱུ་
 གཟུགས་འབྲུང་ལྗོངས་འགའ་ཞིག་གི་ཚ་བའི་གྲངས་ཐང་བཀོད་ཡོད།

ལན་ཐོབས།

༡། འབྲུང་ལྗོངས་འབྲུང་ལྗོངས་ཤིག་པའི་གོ་དོན་འགྲུལ་བཤད་དང་རྒྱགས་
 དེའི་མཚན་གཞི་གསུམ་གྱིས།

༢། མཐུགས་གཟུགས་འབྲུང་ལྗོངས་དང་གཤེད་གཟུགས་འབྲུང་ལྗོངས་།
 རྒྱུ་རྐྱེས་གཟུགས་འབྲུང་ལྗོངས་བཅས་སོ་སོའི་མཚན་གཞི་གཉིས་རེ་
 གྱིས།

༡༡.༤ རྒྱལ་པོའི་འབྲུང་ཁྲུང་ས།

ཉི་མ་ནི་འོད་ཀྱི་འབྲུང་ཁྲུང་ས་གལ་ཆེ་བོས་དེ་ཡིན་ཞིང་། དུས་སྐབས་གང་དུ་འདྲ་སའི་གོ་ལའི་ཕྱོགས་གང་རུང་ཞིག་ཉི་འོད་ཀྱིས་དྲོད་པར་བྱེད། དེར་བརྟེན། ཉི་མ་ནས་སའི་གོ་ལར་དྲོད་དང་འོད་ཀྱི་རྣམ་པའི་རྒྱས་པ་ཉིན་མཚན་ཀྱན་ཏུ་འཕྲོ་བཞིན་ཡོད་ཅེས་བཤད་ན་འགྲིག་ས། དེ་ལྟར་སའི་གོ་ལར་ཉི་མ་ནས་འཕྲོ་བའི་རྒྱས་པའི་ཆ་འགའ་ཞིག་རྒྱུང་ཁྲུང་ས་ནང་གི་རྒྱལ་པོའི་འབྲུང་ཁྲུང་ས་དག་གིས་བར་སྐྱང་དུ་ཕྱོག་འཕྲོ་བྱེད་པར་མ་ཟད། སའི་གོ་ལའི་སྐྱེ་ཁྲུལ་གྱི་འབྲུགས་རིམ་གྱི་ཕྱང་གསོག་ཆེན་པོ་དག་གིས་ཀྱང་ཉི་འོད་རྒྱས་པའི་ཆ་འགའ་ཞིག་བར་སྐྱང་དུ་ཕྱོག་འཕྲོ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཉིན་མོར་ཉི་འོད་རྒྱས་པའི་ཆ་ལལ་མོ་ཆེ་ས་དང་རྒྱ་མཚོས་བཟུང་སྟེ་སའི་གོ་ལ་དྲོད་པར་བྱེད་ཅིང་། ས་གཞིས་བཟུང་བའི་ཉི་འོད་རྒྱས་པའི་ཆ་འགའ་ཞིག་མཚན་མོ་སའི་གོ་ལའི་དྲོད་ཚད་དམའ་རུ་འགྲོ་སྐབས་ཕྱིར་གཏོང་གི་ཡོད།

སའི་གོ་ལའི་ས་ཤུན་དང་རྒྱ་ཡིས་ཉི་དྲོད་བཟུང་ཉར་བྱས་པ་ལས། རྒྱུང་ལྡང་བ་དང་། ཆར་པ་དང་གངས་བབས་པ་ལྟ་བུའི་རང་བྱུང་གི་སྐྱེ་ཁྲུལ་སྐྱེ་ཚོགས་འབྲུང་བའི་རྒྱུ་ལྡན་གྱི་ཡོད། རང་བྱུང་གི་གནས་ཚུལ་འདི་རིགས་བྱུང་བའི་རིང་ཉི་འོད་རྒྱས་པའི་ཆ་འགའ་ཞིག་རྣམ་པ་གཞན་དུ་འཕྲོ་བ་སྟེ། དཔེར་ན། རྒྱུང་ལྡང་བ་དང་རྒྱུ་ལྡན་པའི་རྒྱས་པ་ནི་ཉི་མའི་རྒྱས་པ་ལས་བྱུང་བ་རེད།

ང་ཚོས་སྐབས་བདེའི་དཔེ་མཚོན་ཞིག་གི་ཐོག་ནས་ཉི་འོད་རྒྱས་པ་དེ་རྒྱུ་ལྡན་པའི་བཟུང་བའི་རྒྱུ་ལྡན་པའི་འབྲུང་ཁྲུལ་སྐྱོར་ཤེས་ཐབས་བྱ། རྒྱ་མཚོ་དང་སས་དྲོད་བཟུང་ཉར་བྱས་པར་བརྟེན་ནས་རྒྱུ་ལྡན་པའི་ཆ་འགའ་ཞིག་ལས་བྱུང་བའི་འབྲུང་ཁྲུང་ས་དེ་དག་སྟེ་ཕྱོགས་སུ་སོང་རྗེས་རྒྱུང་ལྡང་བ་གི་གཏད་རྒྱུ་སྐྱོག་རྒྱུ་ (Convection currents) གྱིས་ས་ཐག་རིང་སར་སྐྱེལ་གྱི་ཡོད། དེ་ལྟར་ཉི་འོད་ཀྱི་རྒྱས་པའི་ཆ་འགའ་ཞིག་རྒྱུང་ཁྲུང་ས་ཀྱི་བག་ཉལ་རྒྱས་པའི་རྒྱུ་ལྡན་པའི་འབྲུང་ཁྲུང་ས་ལྡན་པའི་རྒྱུ་ལྡན་པའི་ཆེན་པོ་ལས་སྐྱེན་པ་ཆགས་ཏེ་མཐར་དེ་ལས་གངས་དང་ཆར་པའི་རྣམ་པ་ཡིན་པའི་རྒྱུ་ས་གཞིའི་ཐོག་ཏུ་འབབ་གྱི་ཡོད། རི་མཐོ་ས་ཁྲུལ་དུ་བབས་པའི་ཆར་པ་དང་གངས་ལ་སྒོ་བས་རྒྱས་ (Potential energy) གཞན་ལས་ཆེ་བ་ཡོད་ཅིང་། རྒྱུ་ལྡན་རྒྱུ་ལྡན་པའི་བཟུང་བའི་སྐབས་དེ་ལ་འགྲུག་ལྷན་ (Kinetic) དང་སྒོ་བས་རྒྱས་པའི་ཀ་ལྡན་ཡོད།

དེ་བཞིན་རྒྱུང་ལྡང་བ་གི་གཏད་རྒྱུ་སྐྱོག་རྒྱུ་གྱིས་རྒྱུང་ལྡན་པའི་ཕྱུར་ཚད་མཐོ་དམའ་ལ་བརྟེན་ཏེ་ལྷགས་པ་དང་། དག་རྒྱུང་དགུ་འཕྲོ་བ་མ། (Cyclone) རྒྱུང་ཆར་འཕྲོ་བ་མ། (Hurricane) བཅས་བརྒྱུན་གྱི་ཡོད། དེར་བརྟེན་ལྷགས་

པ་ཡང་དོན་དུ་ཉི་མའི་རྒྱས་པ་ལས་ཕྱི་ལོ་བའི་རྣམ་པ་གཞན་ཞིག་རེད། ཉི་འོད་ཀྱི་རྒྱས་པའི་ཆ་གསུམ་ཉ་ཅང་ཚུང་དུ་ཞིག་
 ཚེ་ཤིང་གིས་ཉི་འོད་ཟུང་སྐྱེད་ཀྱི་སྐྱེད་པའི་ལོ་ལྟེ་ཤིང་གི་ནང་རྩིས་འགྲུར་གྱི་རྒྱས་པའི་རྣམ་པར་གནས་ཀྱི་ཡོད། དེར་
 བརྟེན་མི་ཚུང་པའི་སློབ་ཆགས་རྣམས་ལ་ཚེ་ཤིང་ནས་ཕྱི་ལོ་བའི་རྒྱས་པ་དང་ཚེ་ཤིང་གི་ཐོན་རྩིས་ཐོབ་བཞིན་པ་འདི་དག་ཀྱང་
 ཉི་འོད་རྒྱས་པའི་རྣམ་པ་གཞན་ཞིག་རེད། དེ་བཞིན་རྩི་སྲིལ་དང་རྩི་སྲིལ་གར་མ་གཉིས་ཀྱང་ཉི་འོད་རྒྱས་པ་ལས་ཕྱི་ལོ་བའི་
 བཟང་ན་འགྲིགས་པ་སྟེ། གང་ཡིན་ཟེར་ན་དེ་དག་སའི་གོ་ལའི་ཐོག་གི་ཆེས་སྲ་མོའི་ཚེ་ཤིང་དང་སློབ་ཆགས་ལས་ཀྱི་
 པ་རེད།

སའི་གོ་ལའི་ཐོག་ཐ་ན་**ཚུ་ཚོད་གཅིག་གི་**རིང་ལ་འཕྲོ་བའི་ཉི་འོད་རྒྱས་པའི་ཚད་གཞི་དེ། འཛམ་གླིང་གི་མི་
 འབོར་ཡོངས་ཀྱིས་**ལོ་གཅིག་རྒྱུ་པོར་**བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་པའི་རྒྱས་པའི་
 འབོར་གྲངས་དང་ཉ་ལམ་མཚུངས་པ་ཞིག་རེད། འོན་ཀྱང་སློབ་མ་པ་
 ཞིག་ལ། ཉི་འོད་འཕྲོ་ཡུལ་སའི་གོ་ལའི་ས་ངོས་ཀྱི་ཁྱོན་ཉ་ཅང་ཚུང་
 རེད། དེར་བརྟེན་ཉི་འོད་རྒྱས་པའི་ཆ་ཡོངས་སུ་རྩོགས་པ་ཤེད་སྤྱོད་
 བྱེད་པར། ཉི་འོད་བསྐྱེད་ལེན་ཀྱི་ཁྱབ་ཆེན་པོར་བྱེད་ཐུབ་པའི་ཡོ་ཆས་
 དགོས་ཀྱི་ཡོད། ཤེས་རྟོགས་ཕྱི་ལོ་བའི་ལྷ་རྒྱུ་ན། མདོག་ནག་པོས་མདོག་
 དཀར་པོ་ལས་ཉི་འོད་བསྐྱེད་ལེན་མང་བ་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། དེར་བརྟེན་
 ནག་མདོག་གི་ངོས་སུ་དེ་ཉི་འོད་རྒྱས་པ་བསྐྱེད་ལེན་དང་ཉེ་ཁོར་གྱི་ས་
 ཁྲུལ་དྲོ་པོ་ཡོང་བའི་ཐབས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། **ཉི་ཐབ་**(Solar cooker)ནི་
 གནད་འགག་འདི་སྤྱད་དེ་བསྐྱེད་པ་རེད། (དཔེ་རིས་༡༣༡)

སློབ་འཕྲོ་ཆས།

སྐྱེད་ལེན་པོ།

དཔེ་རིས་༡༣༡ ཉི་ཐབ།

ཉི་ཐབ་ནི་ཟས་བཟོ་བར་བཀོལ་ཅིང་། དེར་འབྲེལ་གཅོད་ཀྱི་ཆའི་སྐྱེད་ལེན་ཡོད་པའི་ནང་ངོས་དང་མཐོལ་རྣམས་
 ཁ་དོག་ནག་པོ་དང་། རླུང་གི་ཁ་གཅོད་ནི་ཤེས་ཀྱི་མེ་ལོང་ལྡན་པ་ཞིག་རེད། (དཔེ་རིས་༡༣༡) ཉི་ཐབ་འདི་རིགས་ནང་
 འབྲས་དང་དུ་ལི། སློ་ཚལ་གྱི་རིགས་རྣམས་བཟོ་ཐུབ་ཀྱང་། ཉི་ཐབ་འདི་རིགས་ལ་དྲོད་ཚད་100°C སློར་ལས་མེད་པས་
 བག་ལེབ་བཟོ་བ་དང་ཚལ་རིགས་བཟོ་མི་ཐུབ།

ཟས་བཟོ་སའི་སྤོད་ཀྱི་ཆ་བ་དུ་ཚེ་ནག་པོ་ཕྱུག་པའི་ལྷགས་སྤྱི་ལོ་བའི་གཟུགས་ཅན་ཞིག་ཉི་ཐབ་དང་མཚུངས་པའི་
 སྐྱེད་ལེན་པའི་ཆོ། དེས་ཚུ་ཚོ་པོ་བཟོ་ཐུབ། དེ་ཡང་ལྷགས་སྤྱི་ལོ་བའི་བརྒྱུད་དེ་ཚུ་བའི་ཚུས་ཉི་འོད་བསྐྱེད་ལེན་པོ་

ཆགས་ཏེ་ཟས་རིགས་གཡོ་སྐྱོར་དང་གཟུགས་པོ་འབྲུ་བར་མཁོ་བའི་རྒྱ་ཚ་པོ་མཁོ་སྤོད་ཤེད་ཐུབ། ཉེ་དྲོད་བཀོལ་ཏེ་ཚ་པོ་བཟོ་བའི་ཡོ་ཆས་ཆེན་པོ་བསྐྱུན་པར་བརྟེན་ནས་རྒྱ་ཚ་པོ་བཟོ་ཐུབ་ཅིང་། རྒྱ་ཚ་པོ་འདི་རིགས་འབྲུ་རིགས་དང་ཚལ། ཤིང་འབྲས་སོགས་སྐྱམ་སངས་བཟོ་བར་བཀོལ་ཚོག། དེ་འདྲའི་ཡོ་ཆས་ལ་**ཉེ་དྲོད་སྐྱམ་ཆས** (Solar dryer) ཟེང་།

ཉེ་དྲོད་སྐྱོག་སྐྱུན་གྱིས་ཉེ་དྲོད་ལུས་པ་སྐྱོག་ལ་བསྐྱུར་གྱི་ཡོད། སྐྱོག་སྐྱུན་འདི་རིགས་སྤྱིར་བཏང་སི་ལི་ཀོན་ལས་བཟོ་བ་ཡིན། ཉེ་དྲོད་སྐྱོག་སྐྱུན་ནི་འཁོར་སྐར་དང་ལ་དྲགས་ལྟ་བུའི་ཐག་རིང་གི་ཡུལ་ལུང་ནང་སྐྱོག་རྒྱུན་མཁོ་སྤོད་ཆེད་བཀོལ་གྱི་ཡོད་པར་མ་ཟད་ཅིས་རྒྱག་འཕུལ་འཁོར་དང་། འགྲིམ་འགྲུལ་སྐྱོག་བཟ། མཐའ་ཁུལ་ནས་བརྟན་འཕྲིན་དང་རྒྱ་ཚ་པོ་འཕྲིན་ལེ་ཚན་བརྒྱུད་གཏོང་བཅས་ཀྱི་ཆེད་དུ་འང་བཀོལ་སྤོད་ཤེད། དེ་དང་གི་ཆར་ཉེ་དྲོད་སྐྱོག་སྐྱུན་གྱི་མ་གནས་མཐོ་བར་བརྟེན། རྒྱ་ཁུལ་དུ་བཀོལ་སྤོད་ཐུབ་གྱི་མེད།

ལྷགས་པའི་ལུས་པ། Wind Energy

ལྷགས་པ་ནི། ཉེ་དྲོད་ཀྱིས་སའི་གོ་ལའི་ཕྱོགས་གཅིག་དྲོད་པར་བྱས་པ་ལས་བྱུང་བའི་རྒྱུ་ཁམས་ནང་གི་གཏན་རྒྱག་སྐྱོག་རྒྱུན་ (Convection currents) ཡིན་ཞིང་། ལྷགས་པའི་རྒྱ་ཕྱོགས་དང་ལྷུང་ཚད་ནི་སའི་གོ་ལའི་ས་ཁུལ་སེ་སེར་ལེ་རྒྱལ་པོར་འགྱུར་ལྡོག་བར་མ་ཆད་པར་འགོ་བཞེན་ཡོད། འོན་ཀྱང་ས་ཁུལ་གྱི་བྲག་པ་སེ་སེར་ལེ་རེའི་ལྷགས་པའི་རྒྱ་ཕྱོགས་དང་ལྷུང་ཚད་གྱི་འགྱུར་ལྡོག་འགོ་ཚུལ་ནི་ད་ཅང་གཏན་འཇགས་ཡིན་པ་ཞེ། ས་མཐོ་སར་ལྷུང་ཚད་ཀྱང་མཐོ་བས་རི་ཁུལ་དུ་ལྷུང་ཚད་མཐོ་གོས་ཡིན་པ་དང་དེ་བཞིན་མཚོ་དང་མཚོ་འགམ་ས་ཁུལ་དུ་ལྷགས་པའི་ལྷུང་ཚད་མཐོ་པོ་ཡིན། དུས་རབས་མང་པོའི་རིང་ཡུལ་ལུང་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་ཡོ་རོབ་ནང་ལྷགས་པུགས་སྤྱད་དེ་**རྒྱུང་འབྲུད་འཁོར་ལོ** (Windmills) བརྐྱར་གྱི་ཡོད། (དཔེ་རིས་༡༣་༡) རྒྱུང་འབྲུད་འཁོར་ལོ་ནི་གོ་འཐག་པ་དང་། རྒྱ་འཕྲེན་པ། སྐྱོག་རྒྱུན་མཁོ་སྤོད་ཤེད་ཆས་བཅས་སུ་བཀོལ་སྤོད་བྱས་ཚོག་གི་ཡོད།

དཔེ་རིས་༡༣་༡ རྒྱུང་འབྲུད་འཁོར་ལོ་ཞིག

རྒྱུང་འབྲུད་འཁོར་ལོ་གཅིག་གིས་བསྐྱུན་པའི་སྐྱོག་པུགས་ད་ཅང་རྒྱུང་འབྲུད་འཁོར་ལོ་མང་པོ་བཅུགས་ཚོང་ལས་ཀྱི་དམིགས་དོན་ཆེད་ཤེད་སྤོད་ཤེད་མི་ཐུབ་པར་བརྟེན། ས་རྒྱ་ཆེ་སར་རྒྱུང་འབྲུད་འཁོར་ལོ་མང་པོ་བཅུགས་

གསོད་ཆས། ཁྲོན་པ་དང་ཡུར་བུ་ནས་ཞིང་ཚུ་འདྲེན་ཆས་སོགས་སྤྱོད་ཚད་འཕར་བར་བརྟེན་ནས་ཞིང་ལས་ཐོག་ལུས་པ་
 བཀོལ་ཚད་ཀྱང་ཉ་ཅང་མཐོ་ཞིང་། དེ་བཞིན་འབྲུ་རིགས་ཉར་ཚགས་དང་སྐྱེལ་འདྲེན་བྱེད་པར་ཡང་ལུས་པ་བཀོལ་དགོས་
 གྱི་ཡོད། གཞན་ཡང་དེང་སྐབས་ལས་སྣོན་བྱས་པའི་ཟས་རིགས་སྣ་མང་གི་དགོས་མཁོ་ཉ་ཅང་ཆེ་རུ་སོང་ཡོད་པ་སྟེ། དཔེར་
 བ། ལྷ་མ་སངས་གཏོང་བ་དང་། གྲང་མཛོད་དུ་ཉར་ཚགས། ལྷགས་ཁིན་ནང་འདུག་པ། འབྲུག་གོང་བཟོ་བ་སོགས་
 དང་། བག་ལེབ་དང་། བསྟན་ཞིམ། རྟོགས་གསོས། བདུང་བྱ་གྲང་མོ། འབྲུགས་པ་བྱེ་རིལ་སོགས་ཟས་ཚོག་ཚོག་གི་
 ཟས་སྣ་རྣམས་འབྲེམས་ཚོང་རྒྱ་ཆེར་བྱེད་གྱི་ཡོད། དེ་ཚོ་དོ་པོ་བཟོ་བ་དང་། ཉར་ཚགས། སྐྱེལ་འདྲེན་བྱེད་པར་ལུས་པ་
 ཉ་ཅང་མང་པོ་བཀོལ་དགོས་གྱི་ཡོད།

ང་ཚོའི་བྱིས་ལས་རྣམས་སྐབས་བདེའི་ཐོག་ནས་སྐྱབ་དགོས་པའི་དབང་གིས་བྱིས་སྤྱོད་ལུས་པ་འང་འཕར་བཞིན་
 ཡོད། དེ་ཡང་ཚུ་འཐེན་ཏེ་མཐོ་སར་བསྐྱུན་པའི་ཚུ་མཛོད་ནང་ཉར་ཚགས་གྱིས་ནམ་དགོས་ནའང་མཁོ་སྤྱོད་བྱེད་པ་དང་།
 བྱིས་ནང་སློག་ཏོག་འབར་བ་དང་། ཚུ་ཚ་པོ་བཟོ་བ། རླུང་འཁོར་དང་རླུང་འཕྲིན། བརྟན་འཕྲིན། འབྲུགས་སྐྱམ། གྲང་
 སློག་ ཐབ་ཚང་ནང་གི་མཁོ་ཆས་སོགས་བཀོལ་སྤྱོད་གྱི་དོན་དུ་ལུས་པ་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་གྱི་ཡོད། སྐྱེལ་འདྲེན་བྱ་བར་འབྲུང་
 རྗེས་འཕོར་ཆེན་བཀོལ་དགོས་པ་སྟེ། གྲང་བྱེར་རྗེ་ཆེར་འགོ་བཞུགས་པར་བརྟེན་མི་རྣམས་རང་གི་ལས་ལུལ་དུ་ཉག་པར་
 བསྐྱོད་དགོས་གྱི་ཡོད།

འོན་ཀྱང་གྲང་བྱེར་དང་བཟོ་བྱ་གོང་འཕེལ་སོང་བར་དེས་ཁོར་ཡུག་གི་ཐད་སློག་སྤྱོད་གས་གྱི་འབྲས་བུ་ཡང་ཐོན་
 ཡོད། དེ་ནི་ཀར་བོན་འཚོ་རླུང་རྒྱང་ལྡན་དང་། འཚོ་རླུང་ཉིས་ལྡན་གྱི་མུ་ཟེ། ཡང་རླུང་ཅན་གྱི་ཀར་བོན། འཚོ་རླུང་
 ཅན་གྱི་ཟེ་རླུང་དང་། ཞ་ཉེ། བ་ཟ། (Arsenic) རོ་རྒྱས། (Asbestos) འགྲེད་འཕྲོ་ཅན་གྱི་རྒྱ་ཆ་དང་རྒྱལ་རྣམས་
 རླུང་ནང་ འདྲེས་པ་ལས་བྱུང་བ་རེད། རོ་སོལ་དང་རོ་སྐྱམ་གར་མ་ལྟ་བུའི་འགྲུར་དོའི་འབྲུད་རྗེས་མེར་བསྐྱེགས་པ་ལས་
 རླུང་ཁམས་འབག་བཅོག་ཆགས་རྒྱུན་གཙོ་བོ་བྱེད་གྱི་ཡོད། གཏེར་ཁ་འདོན་པ་དང་། རྗེས་ལུད་དང་གཞོད་འབྲུ་འཛོམས་
 བྱེད་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་པས་ཀྱང་རླུང་འབག་བཅོག་ཏུ་གྱུར་ཞིང་། མིང་ནགས་གཙོད་བྲིག་བྲས་པས་ཀྱང་རླུང་ཁམས་ནང་
 ཀར་བོན་འཚོ་རླུང་ཉིས་ལྡན་འཕར་བའི་རྒྱུན་བྱེད་གྱི་ཡོད།

བཟོ་བྱ་དང་སློག་ཁང་། ས་འོག་གི་རོ་སོལ་འདོན་ཁུང་། ལྷུ་མ་གཏེར་འདོན་ཁུང་བཅས་ནས་ཚུ་འབག་བཅོག་
 ཆགས་བྱེད་གྱི་རྒྱ་ཆ་ཐོན་གྱི་ཡོད། དེར་བརྟེན་ཡར་རྒྱས་དང་ཁོར་ཡུག་གི་གནས་སྤངས་དོ་སློམ་དུ་རྒྱུན་གནས་ཐུབ་ཐབས་
 དགོས་ཤིང་། མ་འོངས་པའི་མི་རབས་རྣམས་གཏོར་བརླག་ཤོར་བའི་ཁོར་ཡུག་ཅིག་གི་ནང་གནས་སྤོད་བྱ་མི་དགོས་པའི་

ཆེད་དུ། ང་ཚོ་ད་ལྟོ་མི་རབས་ཀྱིས་རྒྱས་ལྡན་གྱི་ཐབས་བྱས་ལག་བརྟམ་བུ་དགོས།

དེ་ཡང་རྒྱས་པའི་འབྲུང་ཁྲུང་ས་མི་འདྲ་བ་ཁག་རྣམ་དཔྱད་དང་ལྡན་པའི་སློབ་མ་ལོང་སློབ་བྱ་དགོས། དགོས་གལ་མེད་སྐབས་རྒྱང་འཁོར་དང་། མྱོག་ཏོག་དེ་མིན་གྱི་སློབ་ཆས་ཁག་གསེད་དགོས་པ་དང་། རྒྱ་བེད་སློབ་ཟུགས་རྣམས་ཀྱི་ལག་པོ་བཀག་དགོས་ལ། ཟས་རིགས་བཟོ་སྐབས་རྒྱ་དགོས་ངེས་མ་གཏོགས་པེད་སློབ་བྱ་རྒྱ་མེད། འབྲས་དང་རྩ་མི་སོགས་བཟོ་སྐབས་སློབ་བྱ་ཁ་འགེབས་དགོས་ལ། སྲན་རིགས་རྣམས་མ་བཅོས་གོང་རྒྱུ་ལྡན་དུས་ལྷན་གང་ཙམ་རིང་སྤང་དགོས་པ་སོགས་སྐབས་བདེའི་བྱ་ཐབས་འདི་དག་གིས་རྒྱས་པ་འཁོར་ཆེན་གྱི་རྒྱུ་བྱེད་ཐུབ།

རྒྱས་པ་གྲོན་རྒྱུང་བྱ་ཐབས་གཞན་ཞིག་ནི། ཡོ་ཆས་རྒྱས་ལྡན་པེད་སློབ་བྱ་རྒྱ་དེ་རེད། དེ་ཡང་རྒྱས་པ་གྲོན་རྒྱུང་བྱ་ཐབས་རྒྱས་པ་ཐོན་སློབ་བྱ་ཐབས་དང་འདྲ་བ་ཡིན། མྱོག་སླུག་(Tube light) དང་མྱོག་ཏོག་གཉིས་བསྟུར་ན། མྱོག་ལྷགས་ཟད་ཚད་གཅིག་ལ་མྱོག་འོད་སློབ་ཚད་མྱོག་སླུག་ལེགས་པ་ཡོད།

དེ་ལོ་རིས་༡༩༩༩ ལུང་མེད་ཅིག་གིས་ཡར་རྒྱས་བཏང་བའི་ཐབས་བཀོལ་བཞིན་པ།

དེ་བཞིན་རྩུམ་ཐབས་ལེགས་གསུམ་ནང་འབྲུད་རྣམས་འཚོག་ཚད་མཐོ་བས་དེ་ལས་ཚ་དོད་ཐོན་མང་བ་དང་། ཁྲིམ་དུ་ཡར་རྒྱས་བཏང་བའི་ཐབས་རིགས་གཏན་འཇགས་དང་སློབ་རྒྱུ་གཉིས་ཀ་འཚོང་རྒྱ་ཡོད་(དེ་ལོ་རིས་༡༩༩༩) པར་མ་ཟད། གཏན་འཇགས་ཐབས་ཀྱི་ཁོངས་ཐབས་ཁྲུང་གཅིག་ཅན་དང་གཉིས་ཅན། གསུམ་ཅན་དུ་ཁྲུང་ཡོད་པ་མེད་པ་ཅི་རིགས་གང་མ་ག་བྱ་རྒྱ་ཡོད་ཅིང་། སློབ་རྒྱུ་ཐབས་ཀྱི་ཁོངས་ལྷགས་རིགས་ལས་བཟོས་པ་དང་ལྷགས་རིགས་ཀྱིས་གཡོགས་པའི་ཐབས་ཆེ་རྒྱ་ཚོགས་ཉོ་རྒྱ་ཡོད་པ་རེད།

༡༩.༥ མེ་གསོད།

བཟོ་བྱ་དང་ཁྲིམ་དུ་མེ་སློབ་བྱུང་བའི་སློབ་ཁྲིད་ཀྱིས་གོ་ཐོས་བྱུང་ཡོད་ཤིང་གཞན་འཚོག་རིམ་འབྲུང་བར་འབྲུད་རྣམས་དང་། འཚོ་རྒྱུང་། ཚ་དོད་བཅས་ངེས་པར་ཚང་དགོས་པར་བརྟེན། གོང་གསལ་ལས་གང་རུང་མེད་པར་བཟོས་ན་མེ་ལ་སྤངས་འཛིན་བྱེད་ཐུབ་པ་ཡིན།

མེ་སྐྱངས་འཛིན་གྱིད་ཐབས་གལ་ཆེན་ཞིག་ནི། རླུང་དང་འབྲུད་རྣམས་གཉིས་མ་འཕྲད་པ་གྱིད་རྒྱ་དེ་རེད། དེ་
ཡང་རླུང་བཀག་ན་གྱིད་ཐུབ། ས་སྐྱུམ་རྩ་ཤུའི་གཤེར་གཟུགས་འབྲུད་རྣམས་འབར་བ་ཞིན་པ་འདྲ་གྱི་མ་དང་ས་གཡོགས་ཉེ་
རླུང་དང་ཁ་འཕྲལ་ཐུབ།

མེ་གསོད་སྐབས་ཚུ་ནི་ལུས་རྩན་གྱི་ལག་ཆ་ཞིག་རེད། ལུས་འབྲུད་རྣམས་གྲང་དུ་བཏང་སྟེ་མེ་འབར་ཤོད་ཚད་གྱི་
འོག་དུ་སྐྱེབས་པ་དང་མེ་གཞན་དུ་མཆེད་རྒྱ་འགོག་ཐུབ་པར་མ་ཟེན། ལུས་མེ་དང་རླུང་གཉིས་འཕྲད་རྒྱུར་གོགས་བྱས་
ཉེ་མེ་སྐྱངས་འཛིན་བྱ་རྒྱུར་ཕན་གྱི་ཡོད།

རླུང་བ་དང་། ཀར་པོན་འཚོ་རླུང་ཉེས་ལྡན། ཉལ་ཁེབས་སོགས་བཀོལ་ན་མེ་དང་རླུང་གི་འབྲེལ་མཚམས་གཅིད་
ཐུབ་ཅིང་། འོན་ཀྱང་སློག་ལམ་དུ་མེ་འབར་སྐབས་ཚུ་དང་རླུང་བ་བཀོལ་མི་རུང་། གང་ཡིན་ཟེར་ན། ཚུ་ནི་སློག་འབྲིད་
འདེན་གྱི་ལུས་པ་དང་རྩན་པས་སློག་ཆས་ལ་མེ་འབར་བ་ཞིན་པའི་སྐབས་ཚུ་གཤོས་ཆེ། མེ་གསོད་མཁན་གྱི་མི་ལ་སློག་
འབྲུད་སྲིད། གཞན་ཡང་སྐྱུམ་དང་དོ་སྐྱུམ་དྲངས་མར་མེ་འབར་སྐབས་ཚུ་གཤོས་མི་རུང་། ཚུ་ནི་སྐྱུམ་དང་དོ་སྐྱུམ་དྲངས་
མ་ལས་ལྗེ་བར་བཞེན། དེས་མེ་རྒྱ་ཆེར་མཆེད་པའི་རྒྱན་གྱིད་དེས་རེད།

གལ་ཆེའི་མིང་ཚིག་

Fuel འབྲུད་རྩིས།	Petroleum རྩི་སྐྱུམ་གར་མ།	Petrol རྩི་སྐྱུམ་དྲུང་ས་མ།	Renewable source རྒྱལ་མིང་མི་སྐྱུམ་པའི་འབྲུང་ཁྲུང་ས།
Coal gas སོལ་རྒྱུང་།	Combustion འཚོག་རིམ།	Fission གས་འགྲུར།	Ignition temperature མི་འབར་དྲོད་ཚད།
Fossil fuel འགྲུར་རྩིའི་འབྲུད་རྩིས།	Arsenic པ་རྒ།	Coal tar སོལ་སྐྱུམ།	Liquid Fuel གཤེར་གཟུགས་འབྲུད་རྩིས།
Crude oil མ་བཅོས་སྐྱུམ།	Biogas རྒྱེ་ལྷན་རྒྱུང་ས་གཟུགས།	Solar cooker ཉི་ཐབ།	Convection current གཏད་རྒྱལ་མོག་རྒྱལ།
Windmill རྒྱུང་འབྲུད་འཁོར་ལོ།	Tunnel སུག་ལམ།	Fusion འདུས་འགྲུར།	Non-renewable source རྒྱལ་མིང་མི་སྐྱུམ་པའི་འབྲུང་ཁྲུང་ས།
Asbestos རྩི་རྒྱུས།	Tube light མོག་ལྗང་ག།	Heat value ཚ་པའི་གྲངས་ཐང་།	Liquefied Petroleum Gas རྩི་སྐྱུམ་རྒྱུང་ས་གཤེར།

སྦྱང་ཚན།

- ༡། རྒྱན་སྲིང་ཐུབ་པའི་རྒྱས་པའི་འབྲུང་ཁྲུང་ས་བཀོལ་སྦྱོང་བྱ་ཚད་མང་དུ་གཏོང་དགོས་དོན་ཅི།
- ༢། འཚོག་རིམ་ཞེས་པ་ཅི་ཡིན་ནམ། འབར་རྩང་པའི་དངོས་རྣམས་གསུམ་གྱི་མིང་གིས།
- ༣། འཚོག་རིམ་ལ་རྒྱང་དགོས་པའི་ར་སྦྱོང་རི་ལྟར་བྱ་རྒྱ་ཡིན་ནམ།
- ༤། རྟགས་པའི་རྒྱས་པར་བརྟེན་ནས་སློབ་རི་ལྟར་བསྐྱུན་ཐུབ་བམ།
- ༥། རྒྱ་སློབ་སློབ་ཁང་གིས་བྱ་བ་བྱེད་ཚུལ་འགྲེལ་བརྗོད་བྱོས།
- ༦། ག་གམ་གསལ་བར་སྦྱོང་འགྲེལ་དགོས།
 - ༧། རྒྱ་མཐོང་ནང་བསགས་པའི་རྒྱ་ནི་.....རྒྱས་པའི་འབྲུང་ཁྲུང་ས་རེད།
 - ༨། རྒྱན་སྲིང་ཐུབ་པའི་རྒྱས་པའི་འབྲུང་ཁྲུང་ས་ཀྱི་མཚན་གཞི་གསུམ་ནི་ ༡.....༡.....༡.....
.....བཅས་སོ།།
 - ༩།ནང་སྦྱོང་མཁན་མི་ཚོས་.....ནང་སྦྱོང་མཁན་ལས་རྒྱས་པ་མང་བ་བཀོལ་
སྦྱོང་བྱེད།
 - ༡༠།དང་.....ནི་འགྲུར་དོའི་འབྲུང་རྣམས་རེད།
 - ༡༡། བེང་དང་དོ་སོལ་བསྐྱེགས་པ་དེས་རྒྱང་ཁམས་.....གི་རྒྱུན་བྱེད།
 - ༡༢། བྱིམ་དུ་སྦྱོང་པའི་གཤེར་གཟུགས་འབྲུང་རྣམས་གལ་ཆེན་ཞིག་ནི་.....རེད།
 - ༡༣། འབྲུང་རྣམས་ཞིག་མེ་རུ་འབར་བར་དེ་ཉིད་དེའི་.....འོད་ཚད་དུ་སྐྱེབས་པ་བྱེད་དགོས།
- ༧། རྒྱས་པའི་འབྲུང་ཁྲུང་ས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་འཕར་དོན་སྐོར་འགྲེལ་བརྗོད་མདོར་བསྐྱུས་ཞིག་བྱོས།
- ༨། ཉེ་འོད་རྒྱས་པ་བཀོལ་སྦྱོང་རྒྱ་ཆེར་མ་ཐུབ་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི།
- ༩། ཉེ་མ་ནི་རྒྱས་པའི་འབྲུང་ཁྲུང་ས་གཙོ་བོ་དེ་ཡིན་པའི་སྐོར་འགྲེལ་བརྗོད་བྱོས།

༡༠། ག་གམ་གསལ་ཀ་སྡེ་དང་ཁ་སྡེ་གཉིས་མཚུངས་སྡོམ་ཤོས།

ག་སྡེ།	ཁ་སྡེ།
རྡོ་རྒྱུ་མ།	རྡོ་དང་བཞེས་སྡོག་ཁང་། (Thermal power station)
རྡོ་སྤོལ།	རྡོ་སྡོག་སྡོག་ཁང་།
རྡོ་མཚོ་དེ་ནང་གི་རྒྱ།	འབྲུལ་རྒྱུ་ལ་རྒྱུ་མ་འཁོར།
འཇམ་རྒྱུ་མ་ཉི་འོལ།	ཟས་བཟོ་བ།
རྒྱ་གསལ་པ།	རྒྱ་ག་རྒྱ་ག
རྡོ་རྒྱུ་མ་རྒྱུངས་གཤེར།	རྒྱུང་འབྲུད་འཁོར་ལོ།